

Stilbegrepp alpin klättring

Tursamt får fler och fler tillgång till klätterupplevelser i de stora bergen. Med ökad information, fotspår och eventuella ”fasta installationer” avtar prestationerna dock på etablerade leder som till exempel ”South Col” och ”nordryggen” på Mt. Everest.

Få är de som försöker åstadkomma nyturer och förstabestigningar, även internationellt, vilket troligen beror på den avsevärd lägre sannolikheten att lyckas med uppsatt målsättning. Alpinkommittén vill försöka reda ut stilbegrepp, prestationshierarki m.m.

Förstabestigningar av berg och nyturer innebär att man ska klättra på ställen där andra ännu ej satt sin fot eller ej har fullfört en ny linje. Även inom denna expeditionsklättrings högsta plats i prestationshierarkin kan den rangordnas med avseende på stil.

Självständiga expeditioner till tidigare oklättrade berg/bergsidor är överordnat besök till populära leder och berg, där det nästintill oundvikligt blir enklare att gå uppåt med stödet från alla andra på plats samt värdet av tillgänglig information.

Prestationen på ”normalvägar” med kommersiella expeditionsarrangörer blir nästan alltid låg, MEN upplevelsen för både enskild och grupp kan vara av oerhörd stort värde. Njut.

Solo

För att klättra en led på stora berg solo, ska man vara ensam på en led med rimligt stort avstånd till andra leder med klättrare på. Första kompletta solobestigning av ett 8000-meters berg gjorde Reinhold Messner via en nytur på Diamirsidan av Nanga Parbat år 1978. Tomas Olsson har klättrat solo upp för Kucksay Peak (7186m) och skidat ner (Bergsport nr 120 sida 6).

Alpin stil

Med sig i ryggsäcken har man all utrustning som behövs, ifrån foten av berget/bergschrunden upp till toppen och ner igen, inkluderat all eventuell lägerutrustning. Många av bergen som tidigt bestogs i Himalaya klättrades i alpin stil (belägrings / expeditionsstil började med försöken på Everest, Nanga Parbat m.fl.). Peter Habeler och R. Messner var först på ett 8000-metersberg att klättra i alpin stil uppför Hidden Peak, 1975. Möjligen är en av de mest respektingivande klättringarna, än i dag, är Robert Schauer och Voitek Kurtykas alpin-stil klättring av Gasherbrum IV's västvägg till toppkammen och därifrån till cirka 100 meter under toppen, 1985. Svensk-norska Ama Dablam-expeditionen 1990 klättrade i alpin stil på

normalvägen, en tidig ”sen höst”-bestigning (början av december). Det kan finnas flera svenska exempel, vi tar gärna emot information.

Kapselstil

Genom att med rep förbinda läger på berget med ”high-point” och därmed efter en dags klättring kunna ha ett läger att returnera till, applicerar man en stil utvecklad på storväggarna i Yosemite. Joe Tasker och Peter Boardmans klättring uppför Västväggen på Changabang 1976 var möjligen första tillfället då taktiken nyttjades i Himalaya. Deras prestation ansågs vara det svåraste gjort då. Norwegian Trango Pulpit Direct 1999 är kanske svåraste turen i Himalaya på senare år (Bergsport nr 104 sida 24 – 25). Svenska Shipton Spire (5974m) expeditionen 1999 klättrade i kapselstil vid bestigningen (första-repetitionen) av Ship of Fools (Bergsport nr 104 sida 20).

Lättviktsstil

Mindre än hälften av använda läger är förplacerade.

Expeditions-/belägrings-/siegestil

Man bygger upp ett antal läger på berget och acklimatiserar sig samtidigt. Ofta händer det att 1 –2 läger avslutningsvis blir bivacker. Ett av de starkaste internationella exemplen på expeditonsstil är amerikanska förstabestigningen av Everest Västkam med Hornbein-coloiren (på nordsidan), där Onsoeld och Hornbein med syrgas (och utan Sherpas!) klättrade on-sight in på Nordväggen från sista fasta läger på Västkammen, 1963. Starkast är prestationen om klättrarna själva utför arbetet på berget utan stöd av andra expeditioner eller inköpt arbetskraft.

Kommersiell expeditonsstil/guidad klättring

Genom köp av tjänst/paketexpedition slipper man själv anstränga sig i kontakt med exempelvis myndigheter och/eller arrangera transporter inom en främmande kultur m.m. Det minskar också erfarenheten att möta dessa byråkratiska/logistiska problem. Lokala klättrare (t.ex. Sherpas) sätter då ofta upp fasta rep, tält m.m. på berget. Är som sportklättring hemma, men oftast utan att där ingår någon nämnvärd prestation i bestigningen. Mer som att betala en motorvägsavgift och sedan gasa på. Många stora namn har under åren sålt ut andelar av tillståndskostnaden och delar av andra ”administrationskostnader” m.m., troligen med utrymme för lite vinst.

Att spara pengar och göra jobbet i kompisgänget är oftast ett tidkrävande förehavande, som dock bygger på en logistisk färdighet.

Om Sherpas/höghöjdsbärare

Med få undantag var dessa fram till slutet av åttiotalet oftast en ren bärkraft som forslade utrustning upp via fasta rep till läger som de besökande klättrarna fixat och

etablerat. Genom nittiotalet har de utvecklat sig till att klättra i främsta led och kunna fixa fasta rep, etablera läger, anordna frukost och bära kameror, syrgas m.m. för de gästande klättrarna. Roligt att de härmed uppnår samma status som gamla fjällförare.

Men vad för prestation åstadkommer en klättrare som drar nytta av detta?

Att använda kvarlämnad utrustning är också att sanktionera tidigare besökares oförmåga att städa berget efter sig, vilket är oförenligt med Tyroldeklarationen och UIAA Mountain Ethics Declaration.

Tyroldeklarationen och UIAA Mountain Ethics Declaration rekommenderar att vi klättrar utan fasta rep, stegar och syrgas.

Inköpta tjänster från lokala krafter som Sherpas och Baltier är självfallet positiva för deras ekonomiska och delvis kulturella fortlevnad. Prestationen är dock alltid starkare om man ordnat allt bök och stök med logistik, lägeretablering och vägval själv.